
S Evropou jsou spojena velká očekávání. Slovinský prezident Danilo Türk vystoupil na Evropském diskusním fóru UK

S Evropou jsou spojena velká očekávání. Slovinský prezident Danilo Türk vystoupil na Evropském diskusním fóru UK

Vlastenecký sál Karolina byl 9. prosince 2008 v odpoledních hodinách místem dalšího pokračování Evropského diskusního fóra UK, cyklu přednášek pořádaných Univerzitou Karlovou. Jeho vzácným hostem byl tentokrát prezident Slovinské republiky Dr. Danilo Türk. Přítomní vyslechli jeho přednášku na téma „Evropská unie: oblast globalizace.“

Prezident Türk na začátku svého projevu ocenil přínos Univerzity Karlovy, tradičního intelektuálního centra, jednak pro samotné Slovinsko, protože zde studovalo mnoho slovinských studentů, pozdějších významných slovinských spisovatelů, vědců a intelektuálů, a především pro Evropu.

„Evropa kromě jiného představuje určitý systém, který má tendence vytvářet pro jednotlivce intelektuální prostor a to i mimo ni. Byla sama o sobě intelektuálním prostorem už od doby renesance, v ní a především na univerzitní půdě se rodily intelektuální debaty a kritický náhled na myšlenkové proudy a dějinné události doby. A tyto debaty nikdy neustaly, i když čelily překážkám a obtížím a musely být překonávány - a možná právě proto, že musely být překonávány,“ zdůraznil prezident Türk. „Nejšťastnější jsem,“ pokračoval, „když studenti, vědci, profesori a intelektuálové tráví část svého akademického života na slovinských univerzitách nebo na jakýchkoliv jiných univerzitách v Evropě a je nezbytné tento pohyb vědeckých kapacit, idejí a myšlenkových procesů posílit. Nové ideje jsou vítány, aby Evropa postoupila kupředu. Evropa potřebuje vývoj, protože je částí globálního světa. Globalizace nepočká, letí kupředu, ve srovnání s dynamickým vývojem, který vidíme na univerzitách ve Spojených státech, na Dálném východě a dalších oblastech, vidíme, že Evropa v současnosti nepatří mezi nejdynamičtější části světa. Evropa tedy musí dělat víc, víc investovat do vědy, technologií, do vzdělání.“

Dr. Danilo Türk je absolventem prestižních univerzit v oboru mezinárodního práva a na dalších tématech, o kterých hovořil, bylo znát, že jeho doménou je zahraniční prostor, tedy politika Evropské unie směrem k dalším oblastem světa, globálním mocnostem, zemím mimo hlavní centra světové politiky i výbušným oblastem a kritickým bodům současného světa chápaná náhledem zkušeného politika a především experta na mezinárodní právo.

Své uvažování o Evropě současnosti začal Danilo Türk s elegantní zdrženlivostí: „Očekáváte ode mě něco nového, možná osvíceného, ale nejsem si jist, jestli naplním vaše očekávání. Evropa sama není bez problémů. Je komplexem, strukturou a vyvolává hodně otázek nejen proto, že během své historie vygenerovala 50 procent totalitních systémů. Je cenné přemýšlet o ní a o tom, co od ní můžeme očekávat.“ Evropskou unii současnosti charakterizoval mimo jiné jako klíčového globálního hráče s tím, že v širším kontextu je zároveň obtížné definovat její roli, její povahu a to, co by měla změnit.

Evropská unie je dle jeho názoru samostatnou entitou s ohromnou obchodní silou a tím i silnou vyjednávací pozicí. Síla jejího hlasu je však vykoupena nesmírně složitým vyjednáváním uvnitř tohoto rozmanitého komplexu, které vyvolává někdy až legrační situace, kdy se řeší, kolik židli vlastně přistavit na setkání evropských státníků a pro kolik různých komisí a evropských organizačních struktur.

Zřejmě pro Čechy nejcennější částí jeho projevu byly zkušenosti Slovinska z předsednictví Evropské unii, které probíhalo v první polovině roku 2008. K nim řekl prezident Türk toto: „Bez ohledu na její demokratickou strukturu bychom měli porozumět tomu, že žádná komplexní jednotka a tedy i EU nemůže být plně pochopena a efektivně řízena pouze skrze svou vlastní strukturu. Musí to být politický proces, takový, který pečuje o rozdílnosti mezi členskými státy a který nabízí odpovědi na různé otázky, které vzniknou a z nichž některé se týkají globální agendy. Během našeho předsednictví jsme se naučili, že nemůžeme nic čekat od struktury jako takové, neboť ta nepřináší ani výsledky a ani neřeší problémy“

automaticky, a že potřebujeme především extenzivní konzultace. Jednou z našich nejužitečnějších zkušeností tedy je, že nejvíc jsme získali z konzultací s předchozími předsednickými zeměmi, Německem a Portugalskem, takže předsednická agenda Slovinska byla výsledkem nejen tohoto půlroku, ale výsledkem evoluce, celé debaty o předchozích problémech, které musely za slovinského předsednictví pokračovat nebo být dokončeny jako například agenda týkající se globálního oteplování. Mohli jsme to dokázat jen proto, protože jsem věděli, co předcházelo. Další element, který se ukázal pro nás důležitý, byla nutnost reagovat na procesy politických problémů, které vznikly v době našeho předsednictví, především vyhlášení nezávislosti Kosova - velmi citlivá a choulostivá otázka mezinárodního práva. Dohoda, které jsme dosáhli v této záležitosti, není dokonalá, ale je realistickým kompromisem toho, čeho mohlo být v té době dosaženo.

V závěru svého projevu shrnul dr. Türk výsledky předsednictví Slovinska v čele Evropské unie: „Když naše předsednictví končilo, byli jsme v zásadě šťastni - pohnuli jsme s agendou týkající se globálního oteplování a energetiky, vyřešili jsme západní hranice nových členských států a vypracovali jsme novou podobu partnerství EU s Ruskem, protože předchozí dohoda vypršela, takže Slovinsko jako předsednická země vedlo toto vyjednávání. Následné měsíce nám ale ukázaly, že šest měsíců předsednictví EU neznamena zas tak moc. Události, které následovaly, vrhly stín na slovinské předsednictví. Problémy spojené s životním prostředím a především následná finanční krize ukázaly, že musí být řešeny komplexněji. V tomto smyslu musí být výsledky slovinského předsednictví nazírány s ohledem na pozadí mezinárodních změn v prostředí, které je dnes definováno především finanční ekonomickou krizí. A kdybyste vzali otázku partnerství s Ruskem, řekl bych, že krize v Gruzii, invaze Ruska do Gruzie v srpnu 2008, vytvořila novou politickou situaci a učinila následné vyjednávání ještě komplikovanější. Takže podle našich zkušeností žádný prezident EU, žádný prezident určitého půlročního předsednictví nemůže sám tyto události výrazněji ovlivnit. Předsednické státy jsou vždycky vystaveny proměnlivým okolnostem a nový prezident bude muset pokračovat v započatém díle a bude muset čelit realitě, která přijde. Mluvím o tom proto, že jednotlivé země mají před začátkem svého předsednictví velká očekávání. Pro Českou republiku je velmi důležité si uvědomit, že vaše předsednictví bude zjevně pokračováním předchozího, bude velmi závislé na konzultacích a neměli byste se zatížit odpovědností větší, než je nezbytné, protože po vás přijdou nové události, nové výzvy, které bude řešit následující předsednická země a ta se zase ujme svého dílu zodpovědnosti.“

Danilo Türk (*19. února 1952, Maribor) je současným prezidentem Slovinska, povoláním právník, diplomat a profesor mezinárodního práva. Na právnické fakultě Ljubljanské univerzity zakončil studia roku 1975, poté pokračoval dalších sedm let v doktorském studiu. V letech 1988 - 1992 působil v OSN, kde se zabýval problematikou lidských práv a diskriminace menšin. Byl také prvním velvyslancem Slovinska v OSN mezi lety 1992 a 2002, následovně zastával funkci zástupce generálního tajemníka OSN pro politické záležitosti (2000 – 2005). Do roku 2007 působil jako profesor mezinárodního práva na univerzitě v Lublani. 11. listopadu 2007 byl zvolen prezidentem Slovinska.

Evropské diskusní fórum na Univerzitě Karlově (EUROPA FORUM CAROLINA PRAGENSIS) vzniklo v roce 2002 pod záštitou tehdejšího rektora UK prof. Ivana Wilhelma. Jeho cílem je vytvořit nezávislou platformu pro výměnu názorů na evropskou problematiku, seznamovat českou veřejnost s evropským integračním procesem a zlepšit komunikaci o evropské problematice uvnitř české společnosti. Při jeho realizaci spolupracuje UK s Ministerstvem zahraničních věcí, Senátem, Delegací Evropské komise, s EU a dalšími institucemi.

V rámci Evropského diskusního fóra na UK vystoupili od r. 2002 např. The Rt. Hon. the Lord Robertson of Port Ellen (generální sekretář NATO), J. E. Ramiro Cibrán Uzal (Velvyslanec Delegace Evropské komise v ČR), Dominique de Villepin (v roce 2002 ministr zahraničních věcí Francie) a Cyril Svoboda (ministr zahraničních věcí ČR), Guy Verhofstadt (předseda vlády Belgického království), Gunter Vergeugen (člen Evropské komise), Ing. Ján Figel (člen Evropské komise), Dr. Denis MacShane, MP (ministr pro evropské záležitosti Velké Británie), Margot Wallstrom (místopředsedkyně Evropské komise), Philippe Douste-Blazy (ministr zahraničí Francie), Dr. Bernard R. Bot (ministr zahraničních věcí Nizozemského království), britský ministr pro Evropu Geoff Hoon, Ian Pearson, britský ministr pro životní prostředí a změny klimatu (2007) nebo členové Výboru pro ústavní záležitosti Evropského parlamentu (2008). (mk)

